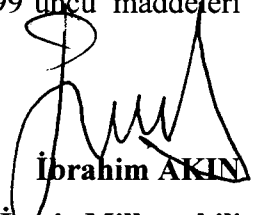

Aşağıdaki sorularımın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Mehmet ÖZHASEKİ tarafından Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

İbrahim AKIN
İzmir Milletvekili

Diyarbakır'ın Lice ilçesi ile Bingöl'ün Genç ilçesi arasında bulunan Sarım Havzası'nın yıllardan beri yapılması planlanan HES projesinden ötürü ekolojik tehdit altında olduğu bilinmektedir. Birsu Hidroelektrik Santrali (HES) projesi için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın vermiş olduğu olumlu ÇED raporu sonrasında 12 Ekim 2023'te Erzurum Atatürk Üniversitesi'nden hidrobiyoloji, ekoloji/biyoloji, peyzaj mimarlığı, jeoloji, jeofizik, orman, ziraat, maden mühendisliği, şehir planlama uzmanlık alanlarından birer, çevre mühendisliği uzmanlık alanından da iki kişinin içerisinde olduğu bir heyet oluşturulmuş ve keşif yapılmıştır. Düzenlenen keşif raporunda, ÇED'deki eksikliklere ve bölgeye vereceği zararlara değinilmiştir.

Jeoloji Mühendisliği'nin bilirkişi raporunda, projeye özel herhangi bir jeolojik-jeoteknik çalışmanın yapılmadığı belirtilmiştir. Bu durumun projenin yürütülmesi, tamamlanması ve işletilmesi aşamasında çeşitli olumsuzluklara neden olacağı, proje sahasının içinde yer alan vadi ve çevresinin morfoloji, jeolojik yapısı ve statik dengesinin kazanılmasının milyonlarca yıllık bir zaman diliminde gerçekleştiğine dikkat çekilmiştir. Bu bağlamda zorunlu olmadıkça bölgenin bugün ki yapısına dokulmaması ifade edilmiştir.

Benzer şekilde Maden Mühendisliği'nin raporunda da proje kapsamında tünel aynalarında yapılacak olan patlamaların, konut mesafelerine yakın olduğu, konut konumlarının tünel eksenlerine göre ÇED raporunda belirtilmediğine dikkat çekilmiştir.

Orman Mühendisliği raporunda ise çeşitli çevresel olumsuzlukların çıkabileceğinin aşikar olduğu, can suyu, yüzeysel ve yeraltı sularının durumu, bitki-hayvan türleri, sel-heyelan durumu, katı atık-atık su, flora-fauna ilişkisi, depolama alanları ve yollar gibi birçok parametreyi etkileyebileceğinden bahsedilmiştir.

Peyzaj Mimarlığı ise, Orman Mühendisliği gibi birçok olumsuzluğu sıralamıştır. Bölgede yapılacak yapılar için ağaçların kesileceği, bu ağaçlar yerine ekilecek olan fidanların en az 30 yıl sonra oluşabileceği belirtilmiştir. ÇED raporundaki peyzaj onarım zaman çizelgesi ve uygulama tekniklerinin yerine getirilmesi halinde bile alanın mevcuttaki ekolojik koşullarının yerine getirilebilmesinin uzun zaman alacağı öngörülmüştür.

Ekoloji/Hidrobiyoloji alanındaki raporda ise, Dünya Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN) tarafından kırmızı listeye alınarak, neslinin tükendiğine inanılan Batman Bantlı Çöpçü Balığı'ndan bahsedilmediği görülmüştür.

Halihazırda uzman görüşlerinde çeşitli olumsuzlukları beraberinde getiren HES projesi yüzünden ekolojik tehditle karşı karşıya kalan Sarım Havzası son zamanlarda yeni bir tehditle daha karşı karşıya bırakılmıştır. Lice Kılıçlı Köyü sınırları içerisinde 4 aydır sondaj çalışmalarının yürütüldüğü, sondaj derinliğinin 700 m derine kadar indiği, sondajdan çıkan atık suyunun ise Sarım Çayı'na bırakıldığı köylüler tarafından dile getirilmiştir. Köylerinde yürütülen çalışmalara dair herhangi bir bilgi alamayan köylüler, yaşam alanlarına yönelen tehditler ve tahribatlar karşısında savunmasız bırakılmışlardır. Son derece kısıtlı bir biçimde tarım, hayvancılık ve arıcılık faaliyeti yürütebilen yurttaşlar, bu tür faaliyetler yüzünden geçim kaynaklarını da yitirme tehdidiyle karşı karşıya kalarak, uzun vadede göçe zorlanmaktadırlar.

Bu bağlamda;

- 1- Sarım Havzası üzerinde yapılması planlanan HES projesi bütün olumsuzluklarına ve bilirkişi raporuna rağmen neden hala iptal edilmemiştir?
- 2- Bakanlığınız meslek gruplarının oluşturmuş olduğu raporları dikkate almış mıdır?
- 3- Endemik türler ve koruma altında olması gereken türlere ilişkin bilgilerin ÇED raporunda yer almamasının nedeni nedir?
- 4- ÇED olumlu kararı hangi bilgiler doğrultusunda verilmiştir? Karar öncesi ne tür araştırmalar yapılmıştır? Kimlerden bilgi alınmıştır?
- 5- Kılıçlı Köyü'nde sondaj çalışmalarının yapılmasının nedeni nedir? Sondaj çalışmaları bakanlığın bilgisi dahilinde midir? Değil ise, sit alanı olması için çaba gösterilen bir bölgede bu faaliyetlerin durdurulmasına ilişkin neler yapılmaktadır?
- 6- Bölgede planlanan herhangi bir madencilik çalışması söz konusu mudur?
- 7- Sondaj çalışmalarının neden olduğu tahribatın boyutları nelerdir?
- 8- Su havzasının kirlenme durumuna dair herhangi bir tespit çalışması yapılmış mıdır?
- 9- Çevrede bulunan köylülerin temiz suya erişmelerini engelleyen bu çalışmaya dönük herhangi bir yaptırım uygulanacak mıdır?